

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	9 MAWRTH 2021
PWNC:	Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB 2021/22
AELOD (AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH / CYFARWYDDWR:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	MARC JONES 01248 752601 rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

A - A – Argymhelliad/Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau

1. Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2020/21

1.1 Pwrpas

Cytunodd y Pwyllgor Gwaith ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2021/22. Bydd hynny wedyn yn golygu y gellir cyflwyno'r argymhellion terfynol i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2021. Y materion gytunwyd gan y Pwyllgor Gwaith yw: -

- Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor sy'n deillio ohoni ar gyfer 2021/22;
- Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor wedi iddi gael ei diweddarau;
- Y defnydd a wneir o unrhyw arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb.

1.2 Crynodeb

Roedd yr adroddiad ystyriwyd gan y Pwyllgor waith yn dangos y cynigion manwl ar gyfer cyllideb refeniw 2021/22 i'w hadolygu a'u cytuno'n derfynol, ynghyd â'u heffaith ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt.

Mae'r adroddiad hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol, sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd mwy o wybodaeth ar gael am gyflwr yr economi a phan fydd mwy o eglurder efallai ynghylch y setliadau ariannol a gynigir ar gyfer llywodraeth leol i'r dyfodol.

2. CYLLIDEB REFENIW 2021/22 AC ARGYMHELLION AR GYFER Y DRETH GYNGOR

Mae'r Pwyllgor Gwaith yn argymhell y canlynol i'r Cyngor Llawn :-

- Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd, fel yr amlinellir yn Adran 3 o Atodiad 1 ac Atodiad 2;
- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor, fel y dangosir yn Adran 9 o Atodiad 1 ac Atodiad 3;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 y dylai'r Cyngor fod yn gweithio tuag at sicrhau balansau cyffredinol o £7.3m ar y lleiaf;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon, fel y nodir hwy yn Adran 7 o Atodiad 1;
- Argymhell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir o £147.420m a chynnydd o 2.75% yn lefel y Dreth Gyngor yn sgil hynny (£35.91 - Band D) i gyfarfod o'r Cyngor llawn, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, gan gynnwys praeseptau a godir gan Heddlu Gogledd Cymru a Chynghorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 9 Mawrth 2021;

- Gwneud addasiadau ar gyfer unrhyw wahaniaethau rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol trwy ddefnyddio'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol sydd wedi'i chynnwys yng nghyllideb 2021/22, neu drwy wneud cyfraniad i / o arian wrth gefn cyffredinol y Cyngor er mwyn gosod cyllideb gytbwys;
- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r cynigion terfynol i'r Cyngor;
- Cytuno y gellir defnyddio'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol i gwrdd ag unrhyw bwysau annisgwyl ar gyllidebau a arweinir gan y galw yn ystod y flwyddyn ariannol ;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os yw'r gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo grym i'r Swyddog Adran 151 ryddhau cyllid o'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol, sef hyd at £50k ar gyfer unrhyw eitem unigol. Ni cheir cymeradwyo unrhyw eitem sy'n fwy na £50k heb gytundeb y Pwyllgor Gwaith ymlaen llaw;
- Cadarnhau bod lefel Premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer ail gartrefi yn aros ar 35% ac yn parhau i fod yn 100% ar gyfer cartrefi gwag.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn cyhoeddi'r cynigion cychwynol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol, y safbwyntiau a fynegwyd yn ystod y broses ymgynghori a sylwadau a wnaed gan y Pwyllgor Sgrwtini

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn i'r Cyngor ei ystyried.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses gosod cyllideb o'r cychwyn ac yn cytuno â'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol.
2	Swyddog Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Swyddog Monitro yn rhan o'r UDA ac mae'r UDA wedi ystyried ei sylwadau.
4	Adnoddau Dynol (AD)	-
5	Eiddo	-
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	-
7	Sgrwtini	Ystyriwyd y cynigion terfynol gan y Pwyllgor Sgrwtini yn ei gyfarfod ar 16 Chwefror 2021. Rhoddir diweddariad ar ganlyniad y cyfarfod i'r Pwyllgor Gwaith ar lafar.
8	Aelodau Lleol	Mae cyllideb y Cyngor yn berthnasol i'r holl Aelodau ac ymgynghorwyd â'r Aelodau trwy gydol y broses gosod cyllideb.
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	Gweler Adran 2 yr adroddiad.

E - Risgiau a Chamau Lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	Bydd codi'r Dreth Gyngor yn effeithio ar lefelau incwm gwario trethdalwyr. Mae'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn cynorthwyo'r rheini sydd ar incwm isel trwy ostwng y swm sy'n ddyledus yn rhannol neu'n llawn.
3	Trosedd ac Anhrefn	-
4	Amgylcheddol	-
5	Cydraddoldebau	Gweler Adran 11 yn Atodiad 1.
6	Cytundebau Canlyniadau	-
7	Arall	-
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 - Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb – cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith 1 Mawrth 2021 • Atodiad 2 - Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori • Atodiad 3 - Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2021/22 fesul Gwasanaeth 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 - Pwyllgor Gwaith - 18 Ionawr 2021 • Cynigion Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 - Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol - 16 Chwefror 2021 • Cynllun Ariannol Tymor Canol ar gyfer 2021/22 i 2023/24 - Pwyllgor Gwaith - 28 Medi 2020 		

1. RHAGARWEINIAD A CHEFNDIR

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi cynigion ar gyfer cyllideb referniw 2021/22 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod cyllid y Cyngor yn cael ei neilltuo i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf a Strategaeth Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a Ffioedd a Thaliadau.
- 1.2. Gyrrir y gyllideb referniw a'r angen parhaus i nodi arbedion referniw gan y Cynllun Ariannol Tymor Canol, fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2020, a gellir ei chrynhof fel a ganlyn:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2021/22 i 2023/24

	2021/22 £'m	2022/23 £'m	2023/24 £'m
Cyllideb Referniw Net a ddygwyd ymlaen	142.146	148.205	151.402
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant	6.059	3.197	3.009
Cyllideb Ddisymud Ddiwygiedig	148.205	151.402	154.411
Cyllid Allanol Cyfun (AEF) ar gyfer 2020/21	101.005	101.005	101.005
Y Dreth Gyngor	41.141	41.141	41.141
Cyfanswm	142.146	142.146	142.146
Y Cyllid Ychwanegol sydd raid wrtho / Arbedion y mae'n rhaid eu gwneud	6.059	9.256	12.265
Prif Ragdybiaethau			
Dyfarniadau Tâl – ac eithrio athrawon	2.6%	2.0%	2.0%
Dyfarniadau Tâl – Athrawon	2.8%	2.0%	2.0%
Chwyddiant Cyffredinol	1.5%	2.0%	2.0%

- 1.3. O ystyried y diffyg gwybodaeth, roedd yn anodd amcangyfrif y newid yn lefel y Cyllid Allanol Cyfun (AEF) a ddarperir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22, a hyd yn oed yn anos amcangyfrif y newidiadau yn 2022/23 a 2023/24. Mae'r AEF yn swm sylweddol y mae'r Cyngor wedyn yn ei ddefnyddio fel sail ar gyfer penderfynu ar y cynnydd yn y Dreth Gyngor ac unrhyw arbedion y mae'n rhaid iddo eu gwneud bob blwyddyn.
- 1.4. Yn flaenorol, roedd y Pwyllgor Gwaith wedi cytuno ar strategaeth a oedd yn sicrhau cynnydd blynyddol o 5% yn y Dreth Gyngor. Byddai cynnydd o'r fath yn cynhyrchu £2.06m ychwanegol o'r Dreth Gyngor yn 2021/22, £2.16m yn 2022/23 a £2.27m yn 2023/24. Byddai hyn yn cyllido ychydig dros 50% o'r cynnydd o £12.265m mewn costau erbyn 2023/24 gyda'r gweddill yn cael ei gyllido o unrhyw gynnydd yn y AEF ac arbedion.

2. Y CYNNIG CYCHWYNNOL AR GYFER Y GYLLIDEB

- 2.1. Yn ei gyfarfod ar 18 Ionawr 2021, trafododd y Pwyllgor Gwaith ei gynnig gwreiddiol ar gyfer y gyllideb a'r setliad dros dro yr oedd Llywodraeth Cymru wedi'i gyhoeddi ar 22 Rhagfyr 2020.
- 2.2. Roedd y setliad dros dro yn well na'r disgwyl a byddai'n rhoi £104.825m i'r Cyngor, sy'n gynydd o £3.545m (3.5%) o ran arian parod, ond, ar ôl caniatáu ar gyfer grantiau sy'n trosglwyddo i'r setliad ac effaith y newid yn sylfaen dreth y Cyngor, y cynnydd wedi'i addasu oedd £3.456m (3.4%).

- 2.3. Derbyniodd y Pwyllgor Gwaith mai'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2021/22 fyddai £147.076m ac o ystyried yr AEF amodol o £104.825m, byddai hyn yn golygu y byddai angen cynnydd o 2.65% yn y Dreth Gyngor i gydbwysu'r gyllideb.
- 2.4. Fodd bynnag, roedd y Pwyllgor Gwaith yn cydnabod yr angen i fuddsoddi mewn nifer o feysydd i gynyddu capasiti staffio, buddsoddi mewn gwasanaethau i ysgolion ac i ymateb i newidiadau yn y galw o ganlyniad i gynnydd yn nifer y twristiaid a'r angen i ymateb i newid yn yr hinsawdd. Cynigiodd y Pwyllgor hefyd y dylid rhewi pris prydau ysgol. Byddai'r newidiadau hyn yn golygu cynnydd o £0.653m yn y gyllideb refeniw a byddent yn cael eu cyllido o gynnydd mewn ffioedd parcio yn y meysydd parcio tymhorol mewn lleoliadau glan môr (£100k o incwm ychwanegol) a thrwy godi'r Dreth Gyngor 1.1% ychwanegol. Byddai hyn yn golygu cyllideb arfaethedig o £147.531m a chynnydd yn y Dreth Gyngor o 3.75%.
- 2.5. Nid oedd y cynnig ar gyfer y gyllideb yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw wasanaethau wneud arbedion ar gyfer 2021/22.
- 2.6. Er na chafodd ei fwriadu fel mesur o'r hyn y dylai cyllideb refeniw net y Cyngor fod, mae'r Asesiad Gwario Safonol (AGS) yn rhoi rhyw syniad a yw cyllideb y Cyngor ar lefel resymol i'r Cyngor. Yr AGS ar gyfer 2021/22 yw £148.168m ac, felly, mae'r gyllideb arfaethedig yn 99.6% o'r AGS.

3. CYFANSODDIAD Y CYNGOR

- 3.1 Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 19 Ionawr 2021 a daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar 3 Chwefror 2021. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, cydranddeiliaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy holiadur ar wefan y Cyngor. Hysbysebwyd y broses ymgynghori yn eang ar gyfryngau cymdeithasol y Cyngor.
- 3.2 O ystyried y cyfnod byr a oedd ar gael i ymgynghori, a hynny oherwydd y cyhoeddiad hwyr am y setliad dros dro a'r ffaith bod y pandemig a'r cyfnod clo cysylltiedig wedi cyfyngu ar allu'r Cyngor i gynnal cyfarfodydd gyda'i bartneriaid a'i gydranddeiliaid, yr unig gyfarfod ychwanegol a gynhaliwyd i drafod y gyllideb oedd gyda'r Fforwm Cyllid Ysgolion, a gyfarfu ar 10 Chwefror 2021 i drafod y cynigion.
- 3.3 Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 2.

4. Y GYLLIDEB DDISYMUDD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2021/22 A'R BWLCH CYLLIDEBOL

- 4.1 Ers cwblhau'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed gwaith pellach i adolygu a diwygio'r gyllideb ddigyfnewid ar gyfer 2021/22. Nid yw hyn wedi arwain at unrhyw newidiadau ac mae'r cynnig cychwynnol wedi'i nodi yn Nhabl 2 isod: -

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud

	£m	£m
Cyllideb Ddisymud ar 13 Ionawr 2020		147.076
Cyllid Ychwanegol ar gyfer Pwysau ar y Gyllideb		0.630
Cynnydd mewn ffioedd Meysydd Parcio		(0.100)
Rhewi Prisiau Prydau Ysgol		0.023
Addasu Cyllideb CGDG i adlewyrchu cynnydd arfaethedig o 3.75% yn y Dreth Gyngor		(0.075)
Addasiad i'r Gronfa Hapddigwyddiadau Gyffredinol		(0.023)
Cynnig Cychwynnol ar gyfer Cyllideb 2021/22 ar 18 Ionawr 2021 (yn rhagdybio cynnydd o 3.75% yn y Dreth Gyngor)		147.531

4.2 Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei setliad terfynol ar gyfer llywodraeth leol ar 2 Mawrth 2021, a fydd yn rhy hwyr i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried yn ei gynigion terfynol. Ni ragwelir y bydd unrhyw newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol, ond gwneir cyfrif am unrhyw newid trwy addasu lefel y gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol os yw'r gwahaniaeth yn fach neu drwy cyllido o / cyfrannu at falansau cyffredinol y Cyngor pe bai'r gwahaniaeth yn fwy. O'r herwydd, ni fydd lefel arfaethedig y Dreth Gyngor yn newid hyd yn oed os yw'r Cyllid Allanol Cyfun terfynol yn wahanol i'r ffigur a ddangosir yn y setliad dros dro.

5. Y DRETH GYNGOR

5.1 Y Dreth Gyngor ar gyfer Band D yn 2020/21 oedd £1,248.57, a oedd yn 16eg o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ac yn is na'r cyfartaledd trwy Gymru, sef £1,319. Yn bwysicach fyth i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cymharu'r Dreth Gyngor a godir gan Awdurdodau yng Ngogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2020/21 £	Swm yn uwch / is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,305		
Gwynedd	1,430	+ 125	+ 9.6%
Conwy	1,344	+ 39	+ 3.0%
Sir Ddinbych	1,384	+ 79	+ 6.1%
Sir y Fflint	1,342	+ 37	+ 2.8%
Wrecsam	1,233	- 72	- 5.5%

5.2 Y gyllideb ar gyfer y Dreth y Cyngor yn 2021/22 (cyn cynnydd yn y Dreth Gyngor ond ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sylfaen y Dreth Gyngor a'r premiwm) yw £41.14m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £411k ychwanegol.

Ar ôl cymryd i ystyriaeth y setliad dros dro o £104.825m, byddai'r gofyniad cyllideb diwygiedig o £147.531m (gweler Tabl 2) yn golygu y byddai angen £42.706m o gyllid o'r Dreth Gyngor. Er mwyn cyllido'r gofyniad cyllideb diwygiedig, y cynnydd lleiaf yn lefel y Dreth Gyngor fyddai 3.75%, gan fynd â'r tâl Band D i £1,353.69, sef cynnydd o £48.96 neu £0.94 yr wythnos.

5.3 Yn y setliad dros dro, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor h.y. y ffigur Dreth Gyngor safonol ledled Cymru, a ddefnyddir i bennu'r AEF ar gyfer pob Cyngor, ar £1,403.57, sydd 5.1% yn uwch na ffigur 2020/21.

6. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, CRONFEYDD HAPDDIGWYDDIADAU A RISG ARIANNOL

6.1 Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran lefelau incwm a gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Felly, yn anochel mae nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Amlygir y risgiau ariannol allweddol isod:-

- Oherwydd y pandemig byd-eang, cynyddodd gwariant y Cyngor yn sylweddol (amcangyfrifir bod y ffigur ar gyfer 2020/21 yn £5.1m) a chyfyngwyd ar ei allu i godi incwm trwy ffioedd a thaliadau (amcangyfrifir bod y ffigur ar gyfer 2020/21 yn £1.75m). Yn ogystal, mae'r gyfradd gasglu ar gyfer y Dreth Gyngor tua 2% yn is na'r lefelau arferol ar hyn o bryd ac er y rhagwelir y bydd y Cyngor yn casglu rhywfaint o'r diffyg hwn, rhagwelir y bydd lefel y dyledion Dreth Gyngor a fydd yn cael eu dileu ar gyfer 2020/21 yn sylweddol uwch nag yn y blynyddoedd blaenorol. Hyd yma, mae Llywodraeth Cymru wedi cyllido'r gwariant ychwanegol a'r colled incwm ac mae disgwyl y bydd cyllid ychwanegol yn parhau yn 2021/22. Fodd bynnag, os bydd y pandemig yn parhau i fod yn risg sylweddol yn 2021/22 a bod angen cyfnodau clo pellach, neu fod mesurau pellhau cymdeithasol yn parhau, yna mae risg y bydd y gwariant ychwanegol gan y Cyngor a'r colledion incwm yn uwch na'r cyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru. O ganlyniad, mae risg sylweddol y bydd yn rhaid i'r Cyngor ddefnyddio ei gronfeydd wrth gefn ei hun i gwrdd ag unrhyw ddiffyg.

- Fodd bynnag, mae'r pandemig wedi arwain at ostyngiad dros dro mewn rhai gwasanaethau sydd wedi arwain, fe amcangyfrifir, at danwariant o rhwng £1m a £1.5m yng nghyllideb referniw'r Cyngor. Bydd y tanwariant hwn yn rhoi hwb i falensau cyffredinol y Cyngor, er bod y Pwyllgor Gwaith wedi clustnodi peth o'r tanwariant i gynyddu'r gyllideb gyfalaf yn 2021/22. Mae'n anodd ar hyn o bryd amcangyfrif beth fydd y cynnydd yn y galw am wasanaethau wrth i'r Cyngor ddod allan o'r cyfnod clo a dychwelyd i ryw lefel o normalrwydd yn 2021/22. Ystyrir mai rhywbeth dros dro yw'r tanwariant a ragwelir yn 2020/21 a disgwylir y bydd gwasanaethau, ar y lleiaf, angen eu dyraniad cyllidebol llawn yn 2021/22.
 - Mae'r galw am Wasanaethau Oedolion, Gwasanaethau Plant a gwasanaethau addysgol arbenigol ychwanegol a chostau cysylltiedig wedi cynyddu dros y ddwy i dair blynedd diwethaf a chynyddwyd y cyllidebau ar eu cyfer i adlewyrchu hynny. Mae'r gyllideb ddisymud yn seiliedig ar y galw cyfredol, ond erys risg sylweddol y bydd y galw am y gwasanaethau hyn yn parhau i dyfu o ystyried bod gennym boblogaeth sy'n heneiddio ac oherwydd y gwelliant mewn prosesau o fewn y Gwasanaethau Plant a allai ddwyn sylw at ragor o blant a fyddai'n destun cynlluniau ymyrraeth gan yr Awdurdod, yn enwedig wrth i ni ddychwelyd i ryw normalrwydd yn ystod 2021/22.
 - Cytunwyd y dyfarniad tâl i athrawon hyd at fis Medi 2021, ac mae'r swm sydd raid wrtho wedi'i gynnwys yn y cynnig ar gyfer y gyllideb. Fodd bynnag, nid yw'r dyfarniad ar gyfer y cyfnod o Fedi 2021 ymlaen wedi ei gytuno. Mae'r Canghellor wedi cyhoeddi y rhewir cyflogau ar gyfer staff y sector cyhoeddus yn 2021/22, ond mae dyfarniad cyflog yr athrawon yng Nghymru wedi'i ddatganoli i Lywodraeth Cymru ac nid yw hi wedi dweud a fydd yn dilyn yr un drefn ag a nodwyd gan y Canghellor. O ganlyniad, caniatwyd ar gyfer cynnydd o 1%. Mae cyllideb y Cyngor ar gyfer tâl athrawon oddeutu £30m ac, os bydd y dyfarniad tâl gwirioneddol o fis Medi 2021 yn 2% yna bydd y gost yn £175k yn uwch na'r hyn a ddarparwyd amdano yn y cynnig ar gyfer y gyllideb. Yn y gorffennol, mae Llywodraeth Cymru wedi cyllido codiadau a oedd yn uwch na lefel chwyddiant ond nid oes unrhyw sicrwydd y bydd hynny'n digwydd ar gyfer 2021/22.
 - Ni chytunwyd ar y dyfarniad tâl i staff nad ydynt yn athrawon ac a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2021. Mae'r Canghellor wedi nodi mai dim ond y gweithwyr hynny sy'n ennill llai na £24,000 ddylai dderbyn dyfarniad tâl o £250. Mae'r Undebau wedi galw am godiad o £2,000 neu 6%, p'un bynnag yw'r mwyaf. Nid Llywodraeth y DU sy'n pennu'r dyfarniad tâl ar gyfer staff llywodraeth leol yn y grŵp hwn, felly, unwaith eto, gall y dyfarniad cyflog gwirioneddol fod yn wahanol i'r hyn a fwriedir gan y Canghellor. Caniatwyd ar gyfer cynnydd o 1% yn y gyllideb ond, yn seiliedig ar gyllideb o tua £50m ar gyfer tâl i staff heblaw athrawon, pe bai'r Undebau'n llwyddiannus gyda'u cais am godiad cyflog o 6%, yna byddai'r cynnydd yn y costau tâl £2.5m yn fwy na'r ddarpariaeth a wnaed yn y gyllideb. Nid yw'r gost ychwanegol hon fel arfer yn cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru a byddai'r gost yn disgyn ar y Cyngor i'w gyllido.
 - Gwnaed darpariaeth ar gyfer cynnydd chwyddiant o 1.5% yn achos yr holl wariant nad yw'n ymwneud â thâl (oni bai bod y cynnydd chwyddiant cytundebol yn hysbys). Er bod y mwyafrif o ragolygon yn awgrymu y bydd chwyddiant yn aros ar 2% neu'n is am y dyfodol rhagweladwy, gall yr ansicrwydd ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU arwain at chwyddiant yn codi'n uwch na'r ffigwr y gwnaed darpariaeth ar ei gyfer yn y gyllideb.
 - Codwyd ffioedd a thaliadau anstatudol 3% ar gyfartaledd ym mhob gwasanaeth. Ni wnaed unrhyw addasiad am newid yn y galw am y gwasanaethau a, phe bai'r cynnydd mewn ffioedd yn arwain at ostyngiad yn y galw, yna mae risg na chyflawnir cyllidebau incwm.
- 6.2** O ran unrhyw arian wrth gefn a chronfeydd hapddigwyddiadau, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r rhain yn eu cyfanrwydd ar y cyd â'r gyllideb sylfaenol ei hun a'r risgiau ariannol y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo angen a dylai gymryd i ystyriaeth ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am a'r defnydd o adnoddau unwaith ac am byth.
- 6.3** Mabwysiadwyd safbwynt cadarn o ran rheoli risgiau cyllidebol a gwarchod iechyd ariannol y Cyngor yn y cyfnod hwn. Mae hyn yn arbennig o wir pan fydd angen diogelu cronfeydd unwaith ac am byth yn ddigonol i fedru cyllido newidiadau strategol / trawsnewidiol yn y dyfodol yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol ar y gyllideb sylfaenol ei hun.

- 6.4** Ystyriwyd yr angen i gyfyngu i'r eithaf y gostyngiadau mewn gwariant sy'n digwydd ar hyn o bryd ac effaith hynny ar wasanaethau, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir, ac i wneud arbedion dros y blynyddoedd i ddod mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae rhywfaint o risg bob amser o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllidebau gwasanaeth, a rhaid i gronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i ymdopi â'r fath bwysau.
- 6.5** Ar 31 Mawrth 2020, roedd cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn £7.060m, sy'n cyfateb i 4.97% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2020/21 - neu 7.0% os nad yw'r gyllideb datganoledig ysgolion yn cael ei chynnwys. Mae'r Cyngor yn penderfynu ar lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol ar sail argymhelliad gan y Swyddog Adran 151 ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel dderbyniol. Yn seiliedig ar gyllideb refeniw arfaethedig 2021/22, byddai hyn yn golygu y byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol oddeutu £7.3m. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth nad oes gan y rhan fwyaf o ysgolion uwchradd unrhyw gronfeydd wrth gefn i ddisgyn yn ôl arnynt bellach a bod ysgolion cynradd yn dibynnu fwyfwy ar eu cronfeydd wrth gefn i gydbwysu eu cyllidebau. Os tynnir y gyllideb ddatganoledig i'r ysgolion allan o'r cyfrifiad, byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol o £5.24m.
- 6.6** Rhagwelir y bydd y gyllideb refeniw yn tanwario £1.47m (fel ar ddiwedd chwarter 3) ac, os mai dyna fydd y canlyniad gwirioneddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, byddai hyn yn cynyddu'r balansau cyffredinol i £8.53m (5.8% o'r gyllideb refeniw net arfaethedig ar gyfer 2021/22). Fodd bynnag, dylid nodi bod y Pwyllgor Gwaith i ddechrau wedi cynnig defnyddio £0.921m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol i gyllido gyfalaf 2021/22. Byddai hyn yn gostwng lefel y balansau cyffredinol yn ôl i lawr i £7.609m (5.16% o'r gyllideb refeniw net arfaethedig ar gyfer 2021/22).
- 6.7** Ar adegau o lymder ariannol, mae cyllidebau'n gostwng ac nid oes ganddynt y capasiti i ddelio â chynnydd yn y galw, yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw e.e. Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, gellir dadlau bod mwy o angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd bod y risg o orwario'n cynyddu a bydd y Cyngor angen lefel uwch o adnoddau ariannol i leihau'r risg.
- 6.8** Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw bod lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn ddigonol ar hyn o bryd i gwrdd â'r risgiau ariannol y bydd y Cyngor yn eu hwynebu yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi bod cyrraedd y lefel a ragwelir o gronfeydd wrth gefn a nodir ym mharagraff 6.6 uchod yn dibynnu ar y canlyniadau ariannol dros chwarter olaf blwyddyn ariannol 2020/21 ac mae risg y gall y sefyllfa alldro derfynol fod yn wahanol i'r rhagolwg hwn. Dylid nodi hefyd bod lefel y cronfeydd wrth gefn o £7.6m yn ddigonol i gwrdd â'r risgiau ariannol arferol y mae'r Cyngor yn eu hwynebu, ond mae'r pandemig yn creu lefel uwch o ansicrwydd a mwy o risgiau ariannol wrth symud ymlaen. Bydd y risgiau ariannol a achosir gan y pandemig yn cael eu lliniaru os yw Llywodraeth Cymru yn parhau i gefnogi'r Cyngor gyda chyllid ychwanegol i gwrdd â'r costau ychwanegol a geir a'r incwm a gollir.
- 6.9** Mae gan y Cyngor hefyd £10.29m o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a chyfyngedig, ynghyd â balansau ysgol (ar 31 Mawrth 2020). Mae mwyafrif y cronfeydd wrth gefn hyn yn angenrheidiol ac fe'u defnyddir i gyllido prosiectau penodol, neu maent yn ymwneud â balans grantiau sydd heb eu dyrannu neu maent ar gael i gyllido risgiau posib a all godi. Mae'r cronfeydd wrth gefn hyn sydd wedi'u clustnodi neu'r cronfeydd y mae cyfyngiad arnynt yn parhau i gael eu defnyddio a bydd adroddiad llawn yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ar y cronfeydd wrth gefn hyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Cedwir mwyafrif y cronfeydd wrth gefn i gwrdd â risgiau posib e.e. risgiau sydd heb eu hyswirio, i gadw grantiau sydd heb eu dyrannu ac i gyllido prosiectau sydd wedi cychwyn ac a fydd yn cael eu cwblhau yn ystod 2021/22. Efallai y bydd modd rhyddhau ychydig bach o'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi yn ôl i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, a fydd yn cynyddu'r balansau cyffredinol ymhellach.

6.10 Mae'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2021/22 yn cynnwys £1.294m o arian wrth gefn sydd wedi'i glustnodi a chyffredinol. Ymhlith yr eitemau o dan y pennawd hwn mae cronfa hapddigwyddiadau gyffredinol o £350k, cronfa wrth gefn ar gyfer thâl a graddfeydd o £150k a £155k ar gyfer cyllid â therfyn amser, gan gynnwys cais Twf Rhanbarthol a phrosiect STEM Gogledd Cymru. Mae'r cyllidebau wrth gefn hefyd yn cynnwys y £640k a gynigir i gwrdd â phwysau ar y gyllideb. Bydd y cyllid hwn yn cael ei ddyrannu i gyllidebau gwasanaeth pan fyddant yn dechrau mynd i wariant. Mae cyllidebau wrth gefn yn lliniaru rhywfaint yn erbyn y risg y bydd y Cyngor yn cael costau annisgwyl neu uwch yn ystod y flwyddyn. Byddai gostwng lefel y cyllidebau wrth gefn cyffredinol yn arwain at orfod cyllido costau annisgwyl neu uwch o falansau cyffredinol.

7. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

7.1. Yn unol ag Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.

7.2. Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac maent yn cynnwys elfen o risg oherwydd rhagdybio. Gellir lliniaru effaith y risg hon drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd ariannol wrth gefn.

7.3. Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff amrywiol risgiau i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod:-

- **Risg Chwyddiant** - Dyma'r risg y gallai chwyddiant gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wneir yn y gyllideb. Ar gyfer 2021/22, caniatawyd ar gyfer chwyddiant o 1% i gwrdd â dyfarniadau tâl i staff (athrawon a staff Cyd-Gyngor Cenedlaethol) a manylir ar y risgiau ariannol sy'n ymwneud â chyflogau yn 6.1 uchod. Nid yw'r rhagolygon diweddaraf yn dangos y bydd chwyddiant yn codi'n sylweddol yn ystod 2021/22 a disgwylir iddo fod o gwmpas targed y Llywodraeth o 2% ac, o'r herwydd, mae 1.5% wedi'i gynnwys yn y gyllideb i gwrdd â chwyddiant prisiau cyffredinol. Mae oddeutu £60m o gyllideb y Cyngor ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau lle bydd y pris yn codi wrth i chwyddiant gynyddu. Gall cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £600k at gostau'r Cyngor (tua 0.4% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o gronfeydd wrth gefn i ariannu cynnydd sydyn a mawr mewn chwyddiant.
- **Risg Cyfraddau Llog** - Risg Cyfraddau Llog - Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd llog yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad – bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn ac, er y gallant ddechrau codi, ni fydd y cynnydd yn sylweddol yn 2021/22. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, fel yn y blynyddoedd diwethaf, ac mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd.

- **Risgiau Grantiau** – Mae'r rhain yn risgiau gyda nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, gan Ewrop neu gan gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu dileu yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y sefyllfa'n eglurach hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm, neu os oes costau diswyddo sydd heb eu cyllido. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a gyllidir mor bwysig ar gyfer cyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael am bob un o'r grantiau, ond ni fedrir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn.
- **Risgiau Incwm** – Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro sefyllfa'r gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, bydd rhaid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm.
- **Risg o fod yn rhy optimistaidd** – Yn y blynyddoedd diwethaf, mae'n debyg mai'r risg fwyaf oedd bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd yn yr arbedion a gyflawnir neu na fyddai'r galw am wasanaethau, yn enwedig gofal cymdeithasol, yn cynyddu'n sylweddol. Ar gyfer 2021/22, nid oes unrhyw arbedion yn cael eu cynnig ac, o'r herwydd, nid yw'r risg hon yn berthnasol i gyllideb 2021/22.
- **Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy wylidwrus ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen, gan arwain at osod y Dreth Gyngor ar lefel uwch nag sydd raid - rhywbeth y mae Aelodau yn awyddus i'w osgoi.
- **Costau Diswyddo Staff** - Oherwydd lefel yr arbedion y bu'n rhaid eu gwneud mewn blynyddoedd blaenorol, rhyddhawyd staff addysgu a staff nad ydynt yn staff addysgu trwy'r broses ddiswyddo. Cyllidwyd costau diswyddo o arian wrth gefn canolog. 'Roedd £400k yn y gronfa wrth gefn yn 2019/20 ond, oherwydd bod yr angen i wneud arbedion wedi gostwng yn 2020/21 ac na chynigir arbedion yn 2021/22, mae'r gronfa hon i gyllido diswyddiadau wedi gostwng i £150k. Er nad oes angen cyffredinol i ostwng niferoedd staff ar hyn o bryd, mae risg y gallai ysgolion unigol, oherwydd eu sefyllfa, orfod ostwng costau staffio er mwyn cydbwysu eu cyllidebau neu i glirio diffygion ariannol. Dylai'r gronfa wrth gefn fod yn ddigon i gwrdd ag unrhyw gostau diswyddo sy'n codi yn ystod y flwyddyn.
- **Premiwm y Dreth Gyngor**– Wrth gyfrifo sylfaen y dreth gyngor, derbynnir y gall nifer yr eiddo gwag ac ail gartrefi newid yn ystod y flwyddyn ac, o'r herwydd, dim ond 80% o'r eiddo cymwys sydd wedi'u cynnwys yn y sylfaen dreth. Mae hyn yn gwarchod cyllideb y Cyngor pe bai gostyngiad sylweddol yn y niferoedd. Fodd bynnag, dylid nodi bod nifer yr eiddo gwag a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo'r sylfaen dreth wedi codi o 336 eiddo ym mis Hydref 2019 i 394 eiddo ym mis Hydref 2020, a chynyddodd nifer yr ail gartrefi o 2,044 i 2,067 dros yr un cyfnod.

- **Incwm o'r Dreth Gyngor** – Mae'r gyllideb ar gyfer incwm o'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar gyfrifiad sylfaen y dreth ym mis Tachwedd y flwyddyn ariannol flaenorol. Mae sylfaen y dreth yn newid yn gyson yn ystod y flwyddyn, wrth i eiddo newydd gael eu hychwanegu ac wrth ganiatáu eithriadau a disgowntiau pobl sengl. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac yn ddieithriad maent yn arwain at wahaniaeth rhwng y debyd gwirioneddol a godir a'r gyllideb. Dylid nodi bod nifer yr eiddo sy'n cael eu nodi fel llety hunanarlwyo a'u trosglwyddo i'r gofrestr trethi busnes wedi cynyddu o 718 eiddo ym mis Mawrth 2020 i 927 eiddo ym mis Chwefror 2021, sef cynnydd o 209 eiddo. Pan fydd eiddo'n symud ar draws, bydd Asiantaeth y Swyddfa Brisiol yn pennu dyddiad y daw'r eiddo yn atebol am drethi busnes, a gall y dyddiad hwnnw gael ei ôl-ddyddio nifer o flynyddoedd. Nid yn unig y mae'r Cyngor yn colli'r Dreth Gyngor ar yr eiddo hyn, ond rhaid iddo hefyd ad-dalu unrhyw Dreth Gyngor a phremiwm a dalwyd o'r dyddiad pan roddir yr eiddo ar y gofrestr Trethi Busnes. Gall y symudiadau hyn gael effaith sylweddol ar incwm o'r Dreth Gyngor mewn unrhyw flwyddyn.
- **Risgiau sy'n gysylltiedig â galw** - Fel y nodwyd yn gynharach yn yr adroddiad, ac fel y gwelwyd yn ystod y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, bu cynnydd yn y galw am wasanaethau, yn arbennig gwasanaethau gofal cymdeithasol ac addysg. Mae'r cynnydd yn y meysydd hyn wedi rhoi straen ariannol ar yr Awdurdod ac wedi arwain at orwariant sylweddol yn y gyllideb. Mae'r gyllideb ddigsymud ar gyfer 2021/22 wedi cymryd y cynnydd yn y galw a welwyd yn 2020/21 i ystyriaeth, ond ni fyddai unrhyw gynnydd pellach wedi ei gyllido a byddai'n cynyddu'r risg o orwariant pellach yn 2021/22 gan y gwasanaethau a arweinir gan y galw.

7.4. Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

8. PWYLLGOR SGRIWTINI

8.1 Oherwydd yr oedi cyn derbyn y setliadau dros dro a therfynol, bu'n rhaid cywasgu amserlen y gyllideb ar gyfer 2021/22 er mwyn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa i osod y Dreth Gyngor o fewn yr amserlen a nodir yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (Adran 30 (6)). Cafodd cyllideb 2021/22 ei hystyried ymhellach gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 16 Chwefror, 2021 a bydd adroddiad llafar ar drafodaethau'r Pwyllgor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod.

9. Y GYLLIDEB A'R DRETH GYNGOR ARFAETHEDIG

9.1. Ar ôl ystyried y cyllid sydd ar gael, canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi diwygio ei gynnydd ar gyfer y gyllideb derfynol ac wedi cynnwys y newidiadau canlynol: -

- Yng ngoleuni'r cyllid ychwanegol a gafwyd gan Lywodraeth Cymru, gellir cyllido y £300k o gronfeydd wrth gefn a oedd i gael eu defnyddio i brynu Chromebooks ar gyfer ysgolion o gyllid ychwanegol Llywodraeth Cymru. Bydd y cronfeydd wrth gefn o £300k bellach yn cael eu defnyddio fel cyfraniad at gyllido'r gyllideb refeniw yn 2021/22, ac mae hyn yn cyfateb i ostyngiad o 0.75% yn y Dreth Gyngor.
- Mae'r Cyngor hefyd wedi llwyddo i gael cyllid grant gan Lywodraeth Cymru i dalu am rywffaint o gost prynu cerbydau casglu sbwriel newydd. Mae hyn, yn ei dro, yn lleihau'r swm o fenthycia digefnogaeth y bydd yn rhaid i'r Cyngor ei wneud, sy'n lleihau'r gofyniad cyllidebol am ddarpariaeth refeniw isaf (MRP) a thaliadau llog. Mae'r gostyngiadau hyn yn y gyllideb yn caniatáu i'r gyllideb refeniw net gael ei gostwng £102k arall, sy'n cyfateb i ostyngiad o 0.25% yn y Dreth Gyngor.
- Bod y cynnydd ar gyfer cyllideb derfynol 2021/22 yn gyllideb refeniw net o £147.420m.
- Bod y Dreth Gyngor yn cynyddu 2.75% yn 2021/22, sy'n gynydd o £35.91 i Dreth Gyngor Band D i £1,340.64.

- Gwneud darpariaeth ar gyfer unrhyw wahaniaeth rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol trwy naill ai addasu lefel y gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol yn y gyllideb flynyddol neu drwy gymryd cyfraniad o gronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor neu wneud cyfraniad atynt.

9.2. Mae Tabl 4 isod yn crynhoi'r symudiad yng nghyllideb 2021/22 ac yn cymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir ym mharagraff 10.1 uchod:-

Tabl 4
Gofynion Arfaethedig o ran y Gyllideb a Chyllido yn 2021/22

Gofynion Cyllideb		£'m
Cyllideb Terfynol 2020/21		142.146
Ffioedd a Chwyddiant ymrwymedig		4.930
Cyllideb Ddisymud ar 18 Ionawr 2021		147.076
Cyllid Ychwanegol ar gyfer Pwysau Cyllidebol		0.630
Incwm Ychwanegol o Ffioedd Uwch Meysydd Parcio		(0.100)
Rhewi Cost Prydau Ysgol		0.023
Gostyngiad yn y Gyllideb Cyllido Cyfalaf ar ôl derbyn cyllid grant ar gyfer cerbydau sbwriel		(0.086)
Addasiad i Gyllideb Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor		(0.139)
CGDG i adlewyrchu cynnydd o 2.75% yn y Dreth Gyngor		
Addasiad i Arian Wrth Gefn Cyffredinol		(0.016)
Gofynion Cyllideb Arfaethedig Terfynol		147.420
Cyllidir gan :		
Grant Cymorth Refeniw	81.345	
Trethi Annomestig	23.480	
Cyfanswm AEF		104.825
Arian Wrth Gefn Cyffredinol y Cyngor		0.300
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm)		42.295
Cyfanswm Cyllid		147.420

10. ASESU'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEBAU

10.1 Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiad o'r fath.

10.2 Ni fydd yr arbedion cyllidebol arfaethedig yn effeithio ar unrhyw un o'r grwpiau gwarchoddedig a nodir yn y Rheoliadau ac, o ganlyniad, nid ystyrir bod angen cynnal unrhyw Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb

11. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

11.1 Roedd y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, ac a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 18 Ionawr 2021, yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol (y Strategaeth) a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2020 (gweler Tabl 1). Nid oedd y Strategaeth yn cynnwys unrhyw ragdybiaeth o ran y cynnydd yn yr AEF a'r Dreth Gyngor yn y dyfodol, ond nododd wahanol godiadau yn y AEF a sut y byddent yn effeithio ar lefel y Dreth Gyngor a fyddai'n ofynnol er mwyn cydbwysu'r cyllidebau a amcangyfrifir ar gyfer 2022/23 a 2023/24.

11.2 Mae'r setliad dros dro ar gyfer 2021/22 ar ben uchaf y codiadau posib a fodelwyd yn y Strategaeth ac, o'r herwydd, mae wedi caniatáu i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y cynnydd isaf yn y Dreth Gyngor ers 2017/18 ac ni fu raid gwneud unrhyw arbedion i'w cynnwys yn y gyllideb. Dylid nodi hefyd bod cronfeydd wrth gefn y Cyngor wedi cynyddu, sy'n cryfhau sefyllfa ariannol y Cyngor wrth symud ymlaen.

- 11.3** Mae'n anodd amcangyfrif newidiadau yn yr AEF yn y dyfodol, a bydd llawer yn dibynnu ar berfformiad economi'r DU ar ôl Brexit ac ar ôl y pandemig. Bydd Llywodraeth y DU yn nodi ei pholisïau ariannol newydd yn ei chyllideb ar 5 Mawrth 2021. Ar ôl hynny, gall y lefelau cyllid i Lywodraeth Leol Cymru ddod yn gliriach, er y bydd lefel y diogelwch a roddir gan Lywodraeth Cymru i feysydd gwariant eraill o gymharu â llywodraeth leol yn cael effaith sylweddol ar lefel y setliadau i lywodraeth leol yn y dyfodol.
- 11.4** O ystyried yr ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol, byddai unrhyw ddiweddariad i'r Cynllun Ariannol Tymor Canoli ar hyn o bryd yn ddyfaliadol ar y gorau, a gallai roi'r argraff bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn well neu'n waeth na'r gwir sefyllfa yn y pen draw. Daw'r sefyllfa'n gliriach dros y misoedd nesaf a bydd y Pwyllgor Gwaith yn derbyn diweddariad ar sefyllfa ariannol y Cyngor ym mis Medi 2021.

12. CASGLIADAU

- 12.1** Mae'n bwysig ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod bod y gyllideb a osodir yn gyraeddadwy ac yn adlewyrchu'n gywir y gofynion sy'n wynebu gwasanaethau ar hyn o bryd, er nodir y bydd ymestyn y cyfnod clo neu'r cyfyngiadau pellhau cymdeithasol sylweddol am gyfnod hir yn cael effaith ar gyllideb y Cyngor. Ni chymerwyd hyn i ystyriaeth yn y gyllideb arfaethedig. Bydd angen parhau i gael cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru i gyllido gwariant ychwanegol a'r golled incwm os bydd y pandemig yn parhau am ran sylweddol o 2021/22.
- 12.2** Mae'r gwelliant yng nghronfeydd wrth gefn ariannol y Cyngor yn golygu bod y Cyngor mewn sefyllfa ariannol gryfach wrth symud ymlaen i 2021/22 a thu hwnt.
- 12.3** Felly, ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, rhaid i'r gyllideb refeniw ar gyfer 2021/22 gyflawni'r amcanion canlynol :-
- Sicrhau bod yr adnoddau ariannol a neilltuir i bob gwasanaeth yn ddigon i gwrdd â'r pwysau sydd ar eu cyllidebau ar hyn o bryd ac i gwrdd â'r galw am y swyddogaethau statudol y mae'n rhaid i'r gwasanaethau eu cyflawni.
 - Mynd i'r afael â'r pwysau ariannol sylfaenol yn y Gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan gynnydd yn y galw am wasanaethau: Addysg, Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion.
 - Gosod y Dreth Gyngor ar lefel sy'n debyg i asesiad Llywodraeth Cymru o faint y dylai Treth Gyngor Ynys Môn fod, ac ar lefel gyffelyb hefyd i'r Dreth Gyngor a godir gan awdurdodau eraill yng Nghymru sy'n debyg o ran eu maint a'u math.

13 ARGYMHELLION

- 13.1** Argymhellir bod y Cyngor llawn yn cymeradwyo'r cynnig ar gyfer y gyllideb derfynol fel y nodir ym Mharagraff 9 ar 9 Mawrth 2021.

Ymateb i Gynigion Cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer Cyllideb 2021/22CYNGOR SIR YNYS MÔNChwefror 2021Awdur - Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglenni a PherfformiadPennaeth Gwasanaeth - Carys Edwards, Pennaeth Adnoddau Dynol a Thrawsnewid**1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Yn ddiweddar, cynhaliodd y Cyngor ymarfer ymgynghori ar y cynigion cyllidebol cychwynnol y cytunwyd arnynt gan y Pwyllgor Gwaith. Rhedodd y cyfnod ymgynghori am bythefnos o 19 Ionawr tan 2 Chwefror 2021 ac roedd yn canolbwyntio ar gynigion a gyflynyddwyd o blith holl wasanaethau'r Cyngor.
- 1.2. Canlyniad y broses flynyddol o osod cyllideb oedd y cynigion hyn ac ymgynghorwyd arnynt er mwyn cael barn y cyhoedd ac i sicrhau bod y Pwyllgor Gwaith (wrth i'r broses ddirwyn i ben) yn gallu gwneud argymhellion gwybodus.
- 1.3. Ystyriwyd ystod eang o gynigion megis cynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor ar ben y 2.65% a glustnodwyd eisoes fel cynnydd blynyddol, a hynny er mwyn ariannu gwasanaethau hanfodol y Cyngor ac i fuddsoddi mewn delio â phwysau costau o ganlyniad i'r pandemig.
- 1.4. Rhoddwyd cyhoedduswydd i'r cynigion hyn mewn sawl ffordd ond defnyddiwyd llawer mwy o dulliau digidol i'w hysbysebu nag mewn blynyddoedd blaenorol;
 - 1.4.1. Cyhoeddwyd y cynigion ar wefan y Cyngor (hafan)
 - 1.4.2. Defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol - Twitter, Facebook ac Instagram i hysbysebu'r cynigion i ystod ehangach o drigolion

Nod pob un o'r sianeli uchod oedd rhoi cyhoedduswydd a chreu brwdfrydedd ymhlith dinasyddion a staff i ymgysylltu â'r cynigion cychwynnol ac ymateb iddynt .

- 1.5. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy'r dulliau canlynol:
 - Arolwg ar-lein ar ein gwefan
 - E-bost

Dilynodd yr ymgynghoriad eleni batrwm tebyg i ddigwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd yn y blynyddoedd diwethaf, ond nid oedd mor eang oherwydd yr amserlen fyrrach a orfodwyd ar y Cyngor gan Lywodraeth Cymru ac wrth gwrs effaith y pandemig ar y gallu i ymgynghori wyneb yn wyneb â thrigolion Ynys Môn. O ganlyniad, rhoddwyd y pwyslais eto eleni ar gael ymateb electronig trwy wneud defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol o ganlyniad i'r cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â'r pandemig a'r ffaith na allai cyfarfodydd cyhoeddus arferol gymryd lle.

Cafodd y cynigion eu marchnata fel a ganlyn trwy'r sianeli cyfryngau cymdeithasol canlynol -

13 gwaith trwy gyfrif facebook Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Facebook Saesneg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Saesneg

3 gwaith trwy gyfrif Instagram dwyieithog

Derbyniodd y Cyngor bron i 600 o ymatebion trwy ddulliau electronig. Derbyniwyd gohebiaeth hefyd trwy e-bost. Mae'r ymatebion hyn yn nifer gweddol fawr o gymharu â'r niferoedd a gafwyd mewn ymateb i'r broses gosod cyllideb flynyddol yn y gorffennol pan gafwyd oddeutu 500 o ymatebion bob blwyddyn ar gyfartaledd. Yr eithriad oedd pan dderbyniwyd mwy na 5,000 o ymatebion i'r ymgynghoriad yn 2019/20

O gofio bod ymgynghoriad eleni wedi rhedeg am bythefnos yn unig, mae hwn yn ymateb priodol gan drigolion Ynys Môn i'r ymgynghoriad ac yn un i'w groesawu.

Mae'r canlyniadau / canfyddiadau fel a ganlyn -

1. Ydych chi'n cytuno i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor gan y Cyngor Sir er mwyn ariannu'r gweithgareddau / gwasanaethau uchod?				
			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		12.33%	72
2	Nac ydw		87.67%	512
			Wedi ateb	584
			Heb ateb	4

Mae'r ymateb uchod yn dangos nad yw'r mwyafrif (bron i 9 o bob 10 o bobl) a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn cytuno â'r cynnig i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor er mwyn ariannu'r gweithgareddau a nodwyd yn yr ymgynghoriad.

2.Os nad ydych yn cytuno, pa weithgareddau / gwasanaethau o blith yr isod y credwch y dylai'r Cyngor Sir roi blaenoriaeth iddynt a'u hariannu o gynnydd yn y Dreth Gyngor ? (dewiswch gynifer o'r opsiynau isod y credwch y dylid eu hariannu)

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Cyflwyno rhaglen Staff Proffesiynol Lefel Mynediad newydd i ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc lleol		14.23%	76
2	Cynyddu Capasiti'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i gynnal iechyd y cyhoedd ar Ynys Môn yn y dyfodol		18.54%	99
3	Gwella darpariaeth addysgol ar gyfer y dysgwyr mwyaf bregus yn CA4 drwy wneud buddsoddiad ychwanegol yn y gwasanaeth Cynhwysiant Addysg		19.10%	102
4	Cymorth TG ychwanegol i Ysgolion i alluogi a chynyddu gweithgarwch TG mewn Addysg		21.54%	115
5	Rheoli traethau a'r blaendraethau yn well ynghyd a gwella trefniadau casglu data er mwyn cynorthwyo buddsoddiad mewn Twristiaeth yn y dyfodol		14.23%	76
6	Addasiadau Newid Hinsawdd		15.17%	81
7	Dim un o'r uchod – parhau fel yr ydych heb fod angen buddsoddiad pellach		45.69%	244
			Wedi ateb	534
			Heb ateb	54

Mae'r uchod yn rhoi darlun o ble y byddai'r rheini nad ydynt eisiau gweld cynnydd o 1.1% yn y Dreth Gyngor i ariannu Gwasanaethau'r Cyngor yn blaenoriaethu pe bai angen. Gellir gweld yn glir y byddai'r mwyafrif yn parhau i nodi na ddylid buddsoddi o gwbl ac y dylai'r Cyngor barhau fel y mae heb yr angen i wneud buddsoddiad pellach. Yr opsiwn hwn a gafodd yr ymateb mwyaf, sef oddeutu 46% a'r ail uchaf oedd buddsoddiad ychwanegol mewn cymorth TG i ysgolion er mwyn galluogi a chefnogi mwy o weithgaredd TG yn y maes addysg.

2. Er mwyn cefnogi'r mentrau hyn ymhellach a chodi swm arfaethedig o £100,000, mae'r Cyngor hefyd yn cynnig codi ffioedd parcio ceir mewn lleoliadau glan môr gan ei fod wedi dod i'r casgliad bod y ffioedd presennol yn isel o gymharu ag awdurdodau a chyrchfannau eraill ac mae'n credu bod lle i gynyddu'r ffioedd hyn.

Mae'r Cyngor yn cynnig cynyddu'r ffioedd fel a ganlyn –

Hyd at 1 Awr – Ffi Bresennol £1.00, Ffi Newydd Arfaethedig £1.00

Hyd at 2 Awr – Ffi Bresennol £2.00, Ffi Newydd Arfaethedig £3.00

Hyd at 4 Awr – Ffi Bresennol £3.50, Ffi Newydd Arfaethedig £6.00

Hyd at 12 Awr – Ffi Bresennol £4.50, Ffi Newydd Arfaethedig £10.00

Hyd at 12 Awr (car a threlar) – Ffi Bresennol £6.00, Ffi Newydd Arfaethedig £20.00

A fyddech chi'n cytuno â'r cynigion hyn

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Byddwn		38.50%	226
2	Na fyddwn		61.50%	361
			Wedi ateb	587
			Heb ateb	1

Mae'r cwestiwn uchod sy'n ymwneud â ffioedd parcio uwch yn dangos rhaniad clir ym marn ymatebwyr gyda rhaniad bras o 60:40 yn erbyn cynnig o'r fath. Derbyniwyd gohebiaeth gan Glwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr lleol ynghylch y cynnig uchod, a oedd yn nodi -

“The Club recognise that the Covid 19 Pandemic has put enormous strain on Council budgets and reductions in the support from the UK Government via the Welsh Assembly over the years have forced local councils across Wales to have to make difficult decisions.

However, Members had a number of concerns about the potential impact a substantial increase in car parking fees could have on Club participation levels”. Mae gan y Clwb ei hun dros 600 o aelodau, ac mae tua 250 ohonynt yn blant.

Mae'r Clwb yn ei ymateb yn gofyn i'r Cyngor Sir gydnabod ei bryder, gan fod llawer o'i aelodau yn ddefnyddio maes parcio Traeth Bychan yn rheolaidd am ddiwrnod llawn. Gallai cynnydd afresymol yn y ffi nid yn unig effeithio ar gyfranogiad yng ngweithgareddau'r Clwb, ar y dŵr ac oddi ar y dŵr, ond gall hefyd ostwng ffynhonnell o incwm tymor hir i'r Cyngor Sir, sef incwm sicr i bob pwrpas am y tymor cyfan .

Mae hefyd yn deall bod y Cyngor yn cynnig cyflwyno peiriannau tocynnau mwy modern mewn rhai meysydd parcio. Os yw hyn yn wir, byddai'r Clwb yn cynnig y byddai o fudd i'r Clwb a'r Cyngor Sir gyflwyno

cynllun sy'n gwobrwyo'r rheini sy'n defnyddio meysydd parcio'n rheolaidd, fel aelodau'r clwb, trwy gynnig disgownt teyrngarwch i ddefnyddwyr sy'n barod i brynu blociau o docynnau parcio ymlaen llaw.

Mae cynnig tebyg (sef y gellid codi tâl parcio is ar drigolion) hefyd wedi'i gynnig gan aelod etholedig i'w ystyried ymhellach.

3. Mae'r Cyngor hefyd yn cynnig defnyddio rhywfaint o'i arian wrth gefn cyffredinol i gyllido'r prosiectau gwella unwaith ac am byth canlynol -

Prosiectau Datblygu Economaidd a llesiant amgylcheddol. Arian cyfatebol i'w ddefnyddio pan fydd arian grant allanol ar gael i'w hawlio er mwyn gwireddu prosiectau fydd o fudd i'r Ynys- £95,000

Cyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion. Cyllido 1,672 o gyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion Uwchradd a Chynradd i sicrhau bod cyfrifiaduron Chromebook ar gael i ddisgyblion, cynyddu cymhareb y cyfrifiaduron Chromebook i ddisgyblion a chyfrannu at gynllun ehangach Hwb 2019-2023 - £305,000

Ailwynebu ardaloedd chwarae. Ailwynebu dwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi - £300,000

Cynlluniau Atal Llifogydd. Darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach a darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau mawr a flaenoriaethwyd er mwyn denu arian grant gan Lywodraeth Cymru. Felly, byddai grant LIC yn dod i gyfanswm o £2.295m ac yn caniatáu adeiladu Cynlluniau Atal Llifogydd yn Nhraeth Coch, Porthaethwy a Fali- £405,000

Ydych chi'n cytuno â'r gweithgareddau a gynigir uchod?

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		51.55%	300
2	Nac ydw		48.45%	282
			Wedi ateb	582
			Heb ateb	6

Mae'r ymateb i gynnig y Cyngor ynghylch sut i ddefnyddio ei gyllid cyfalaf dros y 12 mis nesaf yn groes i'r sylwadau blaenorol, gyda mwyafrif bach o blaid y cynigion.

Ceir sylwadau pellach ynghylch rhai o'r cynigion hyn a barn ymatebwyr mewn ateb i gwestiwn olaf yr ymgynghoriad fel a ganlyn.

5. Os nad ydych yn cytuno, ymhle ac ar beth ddylai'r Cyngor fuddsoddi yn ystod y 12 mis nesaf?

Mae'r ymatebion i'r cwestiwn hwn wedi eu rhannu ar sail thematig fel y gellir eu dadansoddi'n rhwyddach. Fe'u rhestrir yn nhrefn nifer yr ymatebion h.y. y nifer fwyaf yn gyntaf / y nifer lleiaf yn olaf.

- **Anfodlon: 69**

Dyma'r nifer a oedd yn anfodlon â'r awgrym o gynyddu'r dreth gyngor. Gwnaed sawl pwynt, ond fe wnaeth ychydig o themâu godi'n amlach na rhai eraill. Ail gartrefi - neu gartrefi gwyliau - oedd y brif thema y cafwyd ymatebion iddi. Roedd teimlad y dylai'r Cyngor fod yn ceisio cynyddu'r dreth ar gyfer y rheini nad ydynt yn byw yn Ynys Môn trwy gydol y flwyddyn ac sy'n berchen ar gartrefi gwyliau, yn hytrach na chynyddu'r dreth gyngor yn gyffredinol. Ar ben hynny, roedd ymatebwyr yn awyddus i nodi bod llawer o'r rhai sy'n berchen ar ail gartrefi yn elwa trwy redeg eu hail gartrefi fel 'AirBnB'. Nododd ymatebwyr hefyd ei bod yn annheg iawn awgrymu cynyddu'r dreth gyngor gan ystyried bod tâl o £35 bellach am wagio biniau gwyrdd, ynghyd â'r baich a'r gost sy'n gysylltiedig â'r pandemig. Roedd llawer o bobl yn teimlo'n gryf na allent ddelio ag unrhyw gostau pellach. Yn olaf, roedd rhai ymatebwyr eisiau sicrhau bod eu teimladau'n cael eu clywed o ran pa mor dda y mae rhai o'r cynghorwyr yn cael eu talu.

I ffwrdd o'r dreth gyngor, roedd mwyafrif y bobl a ymatebodd yn hollol yn erbyn y syniad o gynyddu ffioedd parcio ceir ar draethau a chyrchfannau twristiaeth eraill. Yn gyffredinol, roeddent yn teimlo y byddai'n achosi mwy o broblemau - pobl yn parcio ar ochrau ffyrdd a'r pryder y gallai droi rhai twristiaid i ffwrdd. Mae'r safbwyntiau hyn yn cyd-fynd â barn y Clwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr a grybwyllwyd eisoes.

- **Dim Gwariant Pellach - Gwneud gyda'r hyn sydd gennym eisoes: 38**

Yn gyffredinol, roedd nifer o ymatebwyr yn teimlo y byddai'n well ganddynt, oherwydd Covid, weld dim buddsoddiad ychwanegol yn cael ei wneud gan y Cyngor Sir eleni os yw'n golygu bod yn rhaid cynyddu eu treth gyngor.

- **Priffyrdd 35**

Roedd nifer o ymatebwyr yn awyddus i nodi eu bod am weld gwelliant i'r ffyrdd ar Ynys Môn. Ar ben hynny, nid oedd hon yn farn a leisiwyd mewn rhai ardaloedd o'r ynys yn unig gan mai dyna oedd y farn gyffredinol ledled yr ynys gyfan. Tynnodd ymatebwyr sylw'n aml at y ffaith bod tyllau yn y ffyrdd ac wynebau gwael y ffyrdd wedi achosi difrod i'w ceir.

- **Addysg: 27**

Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn gefnogol iawn i'r syniad o sicrhau 'chromebooks' i'r ysgolion. Gellir gweld hyn yn nifer y bobl a gefnogodd welliant mewn addysg. Fodd bynnag, roedd yr ardal chwarae gwerth £300,000 yng Nghaergybi yn cael ei weld fel swm 'hurt' o arian i'w wario ar gyfleuster o'r fath.

- **Cynlluniau Atal Llifogydd: 23**

Roedd yr ymatebwyr yn gefnogol iawn i wneud gwaith ychwanegol ar gyfer cynlluniau lleddfu llifogydd. Cyfeiriodd llawer at y llifogydd diweddar fel eu rheswm dros fod eisiau cyllid ychwanegol ar gyfer cynlluniau atal llifogydd mewn gwahanol rannau o'r Ynys.

- **Iechyd a Llesiant: 20**

Mae sawl elfen wahanol i'r ymatebion i'r pwynt hwn. Yn gyntaf, mae llawer o ymatebwyr yn teimlo bod angen cyllid ychwanegol tuag at sicrhau bod oedolion a phlant yn gallu derbyn gwasanaeth cwnsela iechyd meddwl pan fyddant ei angen. Roedd teimlad hefyd bod angen sicrhau bod arian ar gael tuag at les teuluoedd sy'n byw mewn tloidi. Yn olaf, roedd ychydig o ymatebwyr hefyd yn teimlo bod angen cymorth ychwanegol i'r henoed a'r anabl.

- **Mwy o Weithgareddau: 17**

Roedd llawer yn awyddus i weld mwy o lwybrau beicio a llwybrau cerdded ar yr ynys - yn enwedig ffyrdd o amgylch ardal Llangefni. Nododd pobl hefyd yr hoffent weld mwy o feysydd chwarae, neu feysydd chwarae'n cael eu hadnewyddu - gan dynnu sylw nad oes digon o fannau i blant chwarae mewn sawl ardal. Gellir cyplysu'r pwynt hwn â'r sylwadau a nodir uchod ynghylch iechyd a lles trigolion.

- **Tai: 15**

Gwnaed dau brif bwynt yma. Roedd ymatebwyr yn awyddus i weld cynnydd yn nifer y tai sydd ar gael i brynwyr tro cyntaf - hoffent weld menter gan y Cyngor sy'n cefnogi pobl iau i brynu eu tŷ cyntaf. Yn ail, roeddent yn awyddus i weld naill ai mwy o dai Cyngor yn cael eu prynu, neu welliant yng nghyflwr amryw o dai Cyngor.

- **Sbwriel a Gwastraff: 13**

Roedd yr ymateb hwn yn canolbwyntio'n enfawr ar faterion baw cŵn yn fwy na dim. Mae pobl wedi cael llond bol ar weld baw cŵn ar draethau a hoffent weld cyllid ychwanegol yn cael ei roi tuag at gael biniau ar draethau.

- **Gwella cymunedau: 11**

Roedd thema gyffredinol - yn enwedig o ran Caergybi - bod ymatebwyr eisiau gweld gwelliannau i drefi. Yn y bôn, roeddent yn awyddus i weld hen adeiladau blinedig yn cael eu hadnewyddu a'u gwneud i edrych yn fwy deniadol.

- **Busnesau Bach: 10**

Teimlai ymatebwyr fod angen cyllid ychwanegol ar fusnesau bach er mwyn eu helpu trwy'r pandemig. Mae effaith Covid wedi bod yn gostus iawn i fusnesau bach sydd wedi gorfod cau o ganlyniad i gyfyngiadau cyfnodau clo.

- **Twristiaeth: 10**

Roedd ymatebwyr yn teimlo y dylid sicrhau bod arian ar gael ar gyfer gweithgareddau twristiaeth. Roeddent yn teimlo mai twristiaeth oedd y ffordd orau i chwistrellu arian i'r economi leol ar ôl Covid, ac felly roeddent yn teimlo y dylai'r Cyngor geisio buddsoddi mewn atyniadau a allai ddenu mwy o bobl i ymweld ag Ynys Môn. Roedd hwn yn cael ei weld fel cyfle.

- **Mwy o gyfleon am swyddi: 9**

Roedd nifer fach o ymatebwyr yn awyddus i weld buddsoddiad yn cael ei wneud i sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu cael swyddi. Amlygodd 5 o'r ymatebwyr yr hoffent weld cynnydd yn nifer y cyfleoedd i bobl ifanc yn benodol.

- **Gwella'r Amgylchedd: 6**

Soniodd ychydig o ymatebwyr yr hoffent weld cyllid ar gael er mwyn sicrhau bod Ynys Môn yn fwy ecogyfeillgar. Roedd yr ymatebion yn amrywio o fod eisiau gweld mwy o orsafoedd gwefru ceir trydan, i fod eisiau gweld mwy o goed ac ati yn cael eu plannu.

Y CYNNIG AR GYFER CYLLIDEB DERFYNOL 2021/22 FESUL GWASANAETH

	Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2021/22 £
Addysg a Diwylliant	54,874,010
Gwasanaethau Oedolion	27,677,674
Gwasanaethau Plant	11,184,105
Gwasanaethau Tai	1,247,378
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	16,126,609
Economaidd Ac Adfywio Cymunedol	4,201,707
Trawsnewid Corfforaethol	5,436,964
Adnoddau	3,235,694
Busnes y Cyngor	1,708,227
Rheoli Corfforaethol	635,849
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	126,328,217
Costau Corfforaethol a Democraataidd	3,009,885
Ad-daliadau i CRT	(700,000)
Ardollau	3,695,207
Cyllido Cyfalaf	7,392,381
Budd-daliadau a Roddwyd	247,989
Rhyddhad Trethi Dewisol	71,050
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	6,180,558
Cyfanswm y Cyllidebau a Ddyrannwyd	146,086,537
Cronfa hapddigwyddiadau cyffredinol ac Eraill	693,428
Pwysau Cyllideb (Cynhaliwyd i ddechrau fel Cyllideb Wrth Gefn)	640,000
Cyfanswm Cyllideb 2020/21	147,419,965
Cyllidir gan :	
Grant Cymorth Refeniw	(81,344,841)
Trethi Annomestig	(23,480,332)
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor)	(42,294,792)
Arian wrth Gefn y Cyngor	(33,000)
Cyfanswm Cyllid	(147,419,965)
Gwahaniaeth Cyllideb i Gyllid	-

